

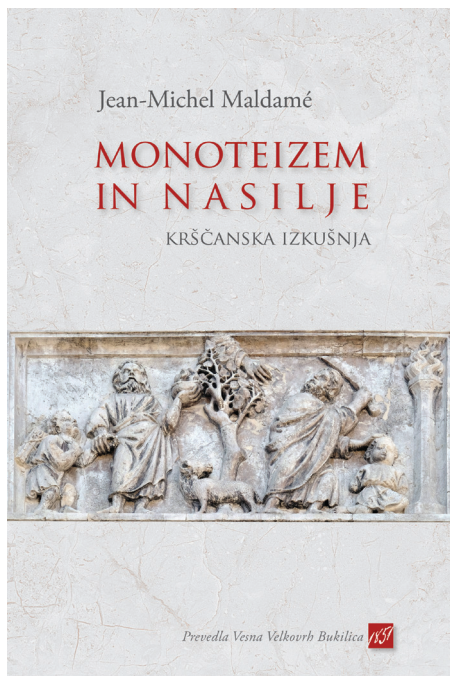

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

JEAN-MICHEL MALDAMÉ: MONOTEIZEM IN NASILJE

Podatki o knjigi

- Naslov: Monoteizem in nasilje
- Podnaslov: Krščanska izkušnja
- Avtor: Jean-Michel Maldamé
- Spremna beseda:
p. dr. Mari Jože Osredkar
- Prevajalka: Vesna Velkovrh Bukilica
- Urednica: Tadeja Petrovčič Jerina
- Velikost: 135 mm x 210 mm
- Vezava: mehka z zavih
- Število strani: 196
- ISBN 978-961-278-456-0
- Cena: 25 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2020

Kontakt

Uredništvo

T 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Vir vojn ali miru?

Le kdo si ob malone vsakodnevnih poročilih o terorističnih napadih – domnevno v imenu vere – danes še upa zatrjevati, da so religije vir miru? Francoski teolog, priznani strokovnjak za razmerje med znanostjo in religijo, razmislek o njihovi odgovornosti prepušča drugim monoteizmom, bralcem pa ponuja znanstven in korekten vpogled v tematiko nasilja v krščanstvu. Spremna beseda k slovenski izdaji delo umesti tudi v aktualne debate v našem prostoru.

Evangelij je oznanilo ljubezni do vseh ljudi. Kako naj si torej razlagamo dejstvo, da se je toliko kristjanov izneverilo sporočilu Jezusa Kristusa? Katera je pot, ki vodi v preganjanje in sveto vojno? Od kod izvira zlo, ki razjeda srce in zastruplja duha? Čemu je Cerkev ohranila svetopisemska besedila – od zavzetja obljubljenе dežele do apokaliptičnega uničenja –, ki zagovarjajo nasilje? Knjiga razčlenjuje temačna brezna krutosti križarskih pohodov, inkvizicije in verskih vojn. Raziskuje vzgibe vzrokov, ki vodijo v sprevrženje vere in potvarjanje Jezusovega klica, naj postanemo tvorci miru. Iskanje vira zla v zgodovini krščanstva pa odpira tudi vrata upanja skladno s Kristusovimi besedami: »Kdor se ravna po resnici, pride k luči.«

O avtorju

Dominikanski redovnik, duhovnik **Jean-Michel Maldamé**, rojen leta 1939 v Alžiriji, je po študiju matematike in filozofije znanosti doktoriral iz teologije in je priznan strokovnjak za razmerje med znanostjo in vero. V letih od 1984 do 2000 je bil dekan Katoliškega inštituta v Toulousu, kjer je predaval filozofijo, od leta 1997 je član Papeške akademije znanosti, od leta 2008 pa član Mednarodne akademije za religiozne vede. V svojih strokovnih razpravah se posveča zlasti vprašanju zla. Na to temo je med drugim objavil deli *Le Scandale du mal, une question posée à Dieu* (2001; »Škandal zla: vprašanje, zastavljeno Bogu«) in *Le Péché originel: foi chrétienne, mythe et métaphysique* (2008; »Izvirni greh: krščanska vera, mit in metafizika«).

Odlomek iz knjige

INKVIZICIJA

V Franciji izraz »inkvizicija« učinkuje kot opozorilna zastava, ki naj katoličane postavi ob sramotilni steber in zagotovi zmagovalje posvetnosti, katere najvišja vrednota je »strpnost«. Izraz je torej treba previdno opredeliti.

Pravosodna ustanova

Tudi v tej točki, kot že v drugih, velja opozoriti na večpomenskost tega izraza, ki se nanaša na sodne ustanove. Ustaljeni so trije pomeni. Prvič, v francoščini izraz *inquisition* označuje način sodnega delovanja, v katerem ločimo med preiskovalnim [inkvizitornim] in obtožnim [akuzatornim] modelom. Iz detektivskih tv-nanizank je razvidno, da se francoski (preiskovalni) model razlikuje od severnoameriškega (obtožnega). Drugič, izraz označuje cerkveno sodno ustanovo. Tretjič, nanaša se tudi na kraljevske, cesarske, kolonialne in druge ustanove. Na tem mestu nas zanima pomen, ki zadeva Rimskokatoliško cerkev. Zaradi družbene klime, ki spremlja ta izraz, velja navesti daljši citat strokovnjaka Didiera Le Fura.

Inkvizicija se je zapisala v kolektivno predstavo kot čas nasilja in zlorab, čas samovoljnega sodstva pod vodstvom fanatičnih pripadnikov Cerkve, ki so v Božjem imenu iz sovraštva preganjali in zatirali na tisoče ljudi. [...] Legenda je bila dobro sestavljena. [...] Iz nje je bilo mogoče sklepati, da je bilo inkvizicijsko sodstvo, ki so ga zaukazali papeži, od samega začetka, vedno in povsod, izraz navadne primarne krutosti. V Franciji je to domnevno barbarsko ustanovo orisal Étienne Laurent de Lamothe Langon. [...] Leta 1829 je objavil zgodovino inkvizicije v Franciji. Zatrdil je, da delo temelji na prej neobjavljenih listinah, ki jih je našel v cerkvenih arhivih toulouške škofije [...]. Poleg opisa vseh mogočih hudodelstev in mučenja je postregel tudi z obiljem števil, navedel mnoga imena pa tudi datume in kraje. Dokazna vrednost tega poročila se je zdelo nesporna in so mu dolgo verjeli. Zaradi antiklerikalizma piscev s konca 19. stoletja v njegovo verodostojnost ni podvomil skoraj nihče. [...] Ta odvrtna predstava se je ohranila v 20. stoletje, do 70. let, ko so zgodovinarji, med njimi Norman Cohn in Richard Kieckhefer, korenito postavili pod vprašaj trditve Lamothe Langona in njegovih naslednikov. Po zaslugi njunih raziskav Lamothe Langonovo besedilo danes velja za eno največjih potvorb v zgodovinopisju. Arhivi, ki jih navaja, namreč nikoli niso obstajali. Brez teh lažnivih trditev in apriornih sodb je bilo končno mogoče na novo raziskati inkvizicijsko sodstvo v srednjeveški Franciji.

Zgoraj povedano mi omogoča svobodo, da se lotim vprašanja cerkvene inkvizicije, ne sodnih postopkov, ki so jih pod istim imenom izvajali kralji in drugi vladarji (v Španiji, kjer je bila tovrstna inkvizicija še posebno kruta).

Inkvizicija se je pojavila v 13. stoletju. Funkcija te ustanove je za zgodovinarje nesporna. Kot vsaka človeška skupnost je namreč tudi srednjeveška krščanska družba potrebovala pravila delovanja, ki naj bi določala, kaj je dovoljeno in kaj ne, obenem pa tudi sankcije za prestopke. V interesu prebivalstva je bilo, da oblast vzpostavi natanko določene zakone, z ustreznimi instancami nadzora in zatiranja verskih »hudodelstev in prestopkov«, kajti verska pripadnost je bila del identitete državljanov oziroma posameznikov.

V razmerah bede in izrojenosti duhovništva, ki so jih obsodili na lateranskih koncilih, je bilo delovanje pravosodnih ustanov izkrivljeno, saj so sodne položaje zasedali potomci družin, ki so imele civilno, versko in sodno oblast. Papež Gregor IX. je z ustanovitvijo nadnacionalnega sodstva hotel narediti konec zlorabam takšnega sodstva, ki je bilo vse prepogosto pristransko. Hotel je vzpostaviti sodstvo, ki bi bilo neodvisno od oblasti krajevnih gospodov, pa tudi škofov, ki so pogosto delovali v navezi s temi; hotel je pravico, utemeljeno na zahtevi po resnici. Sodbe brez preiskave (*inquisitio*) naj ne bi bilo. V ta namen so ustanovili telo, sestavljeno iz neodvisnih sodnikov. Ta odločitev, ki so jo zgodovinarji srednjega veka priznali za upravičeno, pa danes velja za odurno.

(Str. 155–158)